

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Kato. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedej in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 155.

V Ljubljani, v četrtek 9. julija 1896.

Letnik XXIV.

Deželni zbor kranjski.

XVIII. seja, dne 9. julija.

Deželni glavar Detela otvori sejo ob 1/11. uri; vlado zastopata deželni predsednik baron Hein in vladni tajnik baron Reebach.

Poslanec in župan ljubljanski I. Hribar v daljšem govoru utemeljuje svoj predlog, naj se namreč, predno se spusti v meritorno reševanje predloga poslanca dr. Ig. Žitnika in tovarišev glede ustanovitve deželne zavarovalnice z neobligatornim zavarovanjem proti požaru, toči in živinskim boleznim, obrne:

1. do c. kr. zavarovalnega urada pri ministerstvu za notranje zadeve na Dunaji s prošnjo, naj bi mu blagovolil o tem izraziti svoje mnenje;

2. do c. kr. osrednjega statističnega urada na Dunaji s prošnjo, da mu doloži statistični material o točah in živinskih boleznih v vojvodini Kranjski v letih 1880 do 1895.

Govornik v dolgem svojem govoru vedno naglašja, da konservativno-narodna stranka uporablja deželno zavarovalnico le v agitacijske namene, češ, da je ljudstvo zadovoljno s sedanjimi zasebnimi zavarovalnicami; skuša smešiti poslanca Žitnika, da je za svoj govor porabil razne govore državnih poslancev, kakor da se je on sam že rodil popolnem poučen o vodstvu banke „Slavije“. Kot tak, kar je naravno, je skušal dokazati z dolgimi vrstami števil, da so javne, deželne zavarovalnice v mnogem oziru slabše od zasebnih, torej nepotrebne; naravnost zoperno pa bi bilo prisilno zavarovanje. V tem tiru je šlo na dolgo in široko. Predlog je bil izročen upravnemu odseku v pretres in poročanje.

Nato poslanec Pfeifer utemeljuje samostalni predlog glede uredbe pol- in celodnevne pouka na javnih ljudskih šolah.

Posl. dr. Tavčar, v svesti si zmage proti „klerikalnemu zmaju“, predlaga glasovanje po imenih. Pri glasovanju o nasvetu, da se Pfeiferjev predlog izroči upravnemu odseku, je nemško-radikalna koalicija z 19 glasovi proti 14 konservativnih poslancev odklonila. Torej se dr. Tavčarju in tovarišem niti vredno ni zdelo, da bi se bil odsek posvetoval o predlogu, ki meri na to, da se pospeši rednejše obiskovanje šol po deželi, olajša pouk učiteljem, odpomore starišem, ki popoldne ali dopoldne nujno potrebujejo otroke pri raznih domačih opravilih, in konečno nekoliko vsaj omeje rastoči troški za razširjevanje šol v večrazrednice. Habeant sibi napredni gospodje, ljudstvo po deželi jim gotovo ne bo hvalježno za to, da so odklonili ta praktični predlog.

Poslanec dr. Majaron poroča o predlogu deželnega odbora, naj se dovoli začasno daljno pobiranje deželnih priklad tudi za prihodnje leto, ker se najbrže deželni zbor ne bo pravočasno sklical. V imenu finančnega odseka je poročevalec predlagal, naj se preko tega predloga deželnega odbora preide na dnevni red, ker deželni zbor mora vedno varovati svojo deželno avtonomijo.

Deželni predsednik baron Hein omeni, da za prihodnje leto vlada ne bo več dovolila pobirati 30-odstotne doklade naloganje, ker je to le vsled izrednih razmer dovolila za tekoče leto.

Vsprejet je bil predlog finančnega odseka.

Poslanec Schwegel poroča o priskrbi rezijskih potrebščin in gledé preskrbovanja bolnikov s hrano v deželni bolnišnici, porodnišnici in hiralnici ter predlaga v imenu finančnega odseka, naj stopi deželni odbor v dogovor z redom usmiljenih sester ter izposluje za deželo in red pravičen dogovor.

Poslanec dr. Tavčar poroča o predlogu upravnega odseka gledé razdružitve selske občine Škofja Loka v dve samostojni občini.

Poslanca Globočnik in Kalan priporočata ta predlog.

Predlog je bil soglasno vsprejet.

Poslanec Jelovšek poroča v imenu upravnega odseka o prošnji občinskega trga v Ribnici ter se Ribnici dovoli pobirati 50dostotno naklado na najemnino za 10 let.

Prihodnja in zadnja seja je v soboto.

Resnico so povedali.

Iz Zagreba, 1. jul.

Mažarom je stalo mnogo do tega, da bode število obiskovalcev njihove razstave v Budimpešti čim večje; zategadelj se trudijo na vse načine, da dosežejo svoj cilj. Za oglase po nemških, francoskih, angleških in talijanskih časopisih so potrošili denarja na tisoče in tisoče goldinarjev, ali obiskovalcev prihaja pa pri vsem tem le malo na razstavo. Ni tedaj nič čudnega, da vsled tega izmišljujejo razne načine, kako bi namamili vsaj domače prebivalstvo v razstavo, katere se posebno radi ogibljejo Rumuni in Slovaki. Naloga velikih županov je, da vodijo svoje zemljake v Budimpešto, kjer morajo tudi zanje trošiti iz županijskih in drugih blagajn. Posebno ležeče pa je Mažarom na tem, da pomnože to število obiskovalcev Hrvati, ker je v tem zapopadena tudi neka politična svrha. Ni bila zastoj izdana poznata okrožnica banova na vse velike župane, med katerimi so se do zdaj že izkazali po svojem delovanju posebno slavonski, ki so priredili takšna potovanja v Budimpešto, kakor sem že omenil v enem zadnjih svojih dopisov. Varaždinski in zagrebški pa sta se zadovoljila s tem, da sta v županijskih skupščinah častitala mažarskemu narodu v proslavo milenija, ker se ne upata nagovarjati narod za potovanje na izložbo, ker se jima kaj takega javaljne ne bi posrečilo, kakor tudi ni vspel ogerski minister za trgovino in obrt pri trgovsko-obrtni komori zagrebške s svojim predlogom. Minister je namreč sporočil omenjeni komori, da naj žrtvuje od svojega premoženja 600 goldinarjev za obisk milenijske razstave.

Teh 600 goldinarjev naj bi se upotrebilo za podporo siromašnejim obrtnikom in trgovcem, ki bi hoteli razgledati budimpeštansko razstavo. V to ime se je že začelo delovati za tak posebni vlak iz Zagreba v Budimpešto. Predsednik trgovsko-obrtnice komore je bil seveda službeno vezan, da skliče sednico trgovsko-obrtnice komore ter predloži v njej ministrov dopis in priporoči članom, da se izvrši želja ministrova. Ta skupščina je bila prav dobro obiskana, ker se je znalo že naprej o navedenem dopisu ministrovem. Najpreje se oglašijo neki zastopniki ter zagovarjajo, da se izpolni ministrova želja; ali večina pa ni bila tega mnenja, marveč je dokazovala, da komora v take svrhe ne more denarja trošiti, in da bi bilo potovanje za obrtnike brez

vsake koristi, kajti kdor hoče kaj viditi in se kaj naučiti, ta potrebuje več nego dva do tri dni, kolikor bi mogel s temi denarji ostati v Budimpešti. Sicer pa Hrvati nimajo nobenega povoda, da proslavljajo s svojim potovanjem v Budimpešto mažarske milenijske svečanosti.

Mažari se do zdaj niso nikdar ozirali na naše potrebe glede trgovine in obrta, če tudi smo to večkrat od njih zahtevali. Naši žalostni obrtni odnošaji so najbolji dokaz za to trditev. Kar se pa tiče besedij onih naših komorskih zastopnikov, da bi mi pri tej priliki Mažare mogli upozoriti na naše žalostne okoliščine glede trgovine in obrta ter od njih iskati pomoči, bilo bi izpod našega dostojanstva, kajti ogerska vlada dobro ve za vse naše težave, pa je sama dolžna da nam pomore, ker to zahteva obstanek države. Predsednik in tajnik komore sta hotela nasprotno člane predobiti za predlog s tem, da sta oba priznala resnico njihovih trditev, da se pa za zdaj ne sme na to ozirati in iz tega slučaja sklepati na kakšno politično protivščino med Mažari in Hrvati.

Ali vse te besede niso pomagale niti zastopnike umirile, marveč je pri glasovanju padel predlog predsednikov z 12 glasovi proti 19. Kdor pozna mišljenje naših malih obrtnikov in trgovcev, tega ta sklep ni mogel niti najmanj iznenaditi, kajti dobro se zna, da sta oba stanova popolnoma nezadovoljna z današnjimi odnošaji. Le naša oba uradna lista nista zadovoljna s takim sklepom, kajti to je po njih trditvi velika predrznost, če se ne vrši vse po volji mažarskih ministrov. Naša uradna lista misli, da sploh ne sme biti nobene protivščine niti proti domači niti proti zajedniški vladi. To seveda ni nič čudnega, kajti navajena sta sporočati le o pokornih sklepih raznih skupščin. Kjer je bilo kaj protivščine, tam je znala vlada najti sredstvo, da se je tem prej zatrla.

V to svrhu so izdelani razni volilni redi vse po volji vlade, katera ima zdaj seveda povsodi le svoje privržence v zastopstvih. In tako se grozi hrvaški uradni list, da bode vlada že poskrbela pri prvih volitvah za komoro, da dobe večino njeni privrženci. To pa ni vrjetno, dokler se dosednji volilni red ne spremeni po volji vlade; pa še potem si slobodni obrtni stan ne bo dal zapovedati voliti one može, katere želi vlada, nego one, kateri bodo toliko pogumni, kakor so bili sedanji, da bodo povedali resnico vsakega, katerega se tiče, naj si bode že zastopnik vlade, ali pa minister sam. Resnica pa oči kolje, in uradni list je gotovo bolj razsrjen radi te povedane resnice, nego radi storjenega sklepa.

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. julija.

Poslaniška imuniteta in pričevanje pri sodišču. Najvišji sodni in kasacijski dvor je na vprašanje pravosodnega ministerstva glede dolžnosti pričevanja poslancev o vsebini njihovih govorov pod varstvom poslaniške imunitete v poslanskih zastopih v kazenski preiskavi proti tretji osebi odgovoril nastopno: Vsi poslanci so dolžni pričevati proti tretji osebi, katero so navedli v svojem govoru v dokaz resničnosti jedne ali druge trditve, ako

jo sodišče slučajno zasleduje. Vendar pa mora odločiti preiskovalni sodnik, je li poslanec dolžan odgovarjati na vprašanja, ki se stavijo nanj zato, da se izvedo viri za njegove informacije. Ako bi se pa poslanec na razsodbo preiskovalnega sodnika branil dati dotičnega pojasnila ali s prisego potrditi svoje izjave, tedaj sme porabiti sodišče v § 160. k. z. navedena prisilna sredstva nasproti dotičnemu poslancu, le mej zasledanjem ali vsaj brez dovoljenja zbornice se poslanec ne sme z zaporom prisiliti, da bi odgovoril na stavljena vprašanja. — Najvišji sodni dvor utemeljuje svojo razsodbo z nastopnim pojasnilom: Po § 150. je vsakdo dolžan, odzvati se povabilu sodišča, da kot priča pove, kar mu je znano o predmetu preiskave proti tretji osebi, in se pod izjemami v §§ 151—153. ne nahajajo poslanci v postavodajalnih zastopih. Ako pa mora poslanec pred sodiščem ponoviti svoj govor, tedaj se ne prekorači določba poslaniške imunitete, ker se govori itak nahajajo v stenografičnih zapisnikih in se objavljajo po javnih listih. — Razumi se samo ob sebi, da se njemu samemu ne more do živega radi njegovega govora. Poslaniška imuniteta pa se ne more raztezati na tretje osebe, ki so dale njemu eventualne informacije, in so torej po kazenskem pravu odgovorne za resničnost pojasnil. Ker je pa poslanec dolžan pričati pred sodiščem proti tretji osebi, tedaj velja zanj tudi § 160. glede uporabe prisilnih sredstev. Le z zaporom do 6 tednov se poslanec ne more prisiliti, da bi pričal pod prisego proti tretji osebi, ako traja tedaj zasledanje in ako zbornica v to ne dovoli, kajti določba § 16. odst. 3., št. 141. drž. z. se glasi, da se ne sme noben član državnega ali deželnega zbora kaznovati z zaporom mej zasledanjem, ako v to ne privoli zbornica, izven ako je bil zasačen pri zločinstvu. — S to razsodbo je rešeno vprašanje, s katerim so se že dalje časa pečali širši krogi.

Davčna preosnova v francoski zbornici. Razprava o novi davčni predlogi provzročuje v francoski poslanski zbornici vsakovrstne hude razpore mej raznimi strankami. Posebno velike praglavice provzročuje vladi predloga o rentnem davku. Velik del poslancev zahteva, da umakne vlada to predlogo z dnevnega reda, vladna stranka, posebno pa socijalistični poslanci zahtevajo energično, da se prej ko prej dožene razprava in se zakon sprejme po vladnem načrtu. Vlada sama se še sedaj ni odločila niti za jedno niti za drugo zahtevo. Svojo barvo namerava pokazati v današnji seji, v kateri govori v tem oziru ministerski predsednik. Vendar je pa razvidno iz govorov posamnih ministrov, da se vlada načelno ne protivi zahtevi njej nasprotnih strank, kajti ako se dožene že sedaj razprava s pomočjo socijalistov, očitalo se ji bode, da se ima samo socijalističnim poslancem zahvaliti za svoj obstanek. Poleg tega pa predloga itak ni tako nujna, kajti ako se vsprejme do konca tekočega leta, ne bodo dogotovljene potrebne priprave, ki bi omogočile pobiranje novega davka. Pričakovati je toraj, da stori vlada za njo ugodnejši poslednji korak.

Prilodnje dopolnitve v Belgiji bodo najbrže zelo zanimive. Brzjav iz Bruselja javlja namreč, da se liberalna liga ne bode vmešavala v volitve ter dala svojim somišljenikom popolno proste roke v vsakem oziru. Posamni volilci se lahko vdeležijo volitve ali pa tudi ne. Svetuje se pa, kakor zatrjuje omenjeno brzjavno poročilo, naj oddajo liberalci prazne glasovnice. Ako se pokori 40.000 liberalnih volilcev temu nasvetu, tedaj bo z največjo lahkoto predrl vseh 18 krščanskih poslancev. Toda tudi v slučaju, ako se večina somišljenikov izneveri priporočilu osrednjega vodstva, je vendar zmaga katoličanov zagotovljena, ker bode vladala v liberalni stranki največja zmešnjava, ako jih ne vodi v volilno borbo liberalni poveljnik.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

dne 11. junija 1896.

(Konec.)

Kmetijska podružnica novomeška želi, da bi se tatvine po vinogradih strogeje kaznovale.

Tajnik Pirc pojasni, da morajo skrbeti občine za varnost poljščine.

Ista podružnica predlaga: Poselski red naj se sedanjim razmeram primerno prenaredi.

Tajnik Pirc pravi, da se vedno in vedno ponavlja zahteva po prenaredbi poselskega reda. Vendar ko bi vprašali zastopnika novomeške podružnice,

kako in v čem naj se poselski red prenaredi, bi nam težko vedel odgovoriti. Podružnica novomeška naj torej prav temeljito pretresa to vprašanje ter naj za prihodnji občni zbor konkretne predloge stavi.

Podružnica planinska želi, da bi se zatiranje hroščev splošno in strogo vršilo.

Stotnik Kump stavi resolucijo: „Zatiranje krtov naj se popolnoma zabrani.“ Obvelja.

Kmetijska podružnica Poljanska Dolina stavi predlog:

„Lovski zakon naj se vsaj toliko popravi, da bode na svojem zemljišču smel vsak streljati.“

Ker niti lansko leto sklenjeni zakon še ni potrjen, se preide o tem predlogu na dnevni red.

Ista podružnica predlaga: Na merodajnem mestu naj bi se vplivalo na to, da bi se za Poljansko dolino nastavljal živinozdravnik ali da bi vsaj živinozdravnik hodil vsak teden v Poljane. Vsprejeto.

Podružnica črnomaljska predlaga: Voznina za umetna gnojila naj bi se znižala.

Tajnik Pirc pojasni, da so železnična ravnateljstva že tako sklenila znižati voznino za umetna gnojila, ako se le 5000 kg. gnojila skupaj naroči.

Vipavska podružnica predlaga:

„Ker je umnemu vinorejcu treba vedeti, katera zemlja je za to, katera za ono vrsto trte primerna, naj bi se trtorejcem zemlja brezplačno analizovala.“

Vodja Povše pove, da misli ministerstvo poslati na nekatere kraje priprave, s katerimi bode možno umnejšim kmetovalcem zemljo analizovati.

Krška podružnica želi, da bi se prošnje za brezobrestno posojilo hitreje reševale. Posojilo naj bi se dalo, še predno se vinograd zasadi.

Dr. Romih, ki ta predlog priporoča, pravi, da se potrebuje za novo zasaditev jednega hektara 1.000 gl. Vseh vinogradov na Kranjskem je pa blizu 11.000 ha. Ako bode dežela dajala na leto samo 20.000 gl. brezobrestnega posojila, se naši vinogradi niti v 500 letih ne bodo prenovili.

Naj bi se preskrbela zadostna glavica. Škoda po trtni uši je večja, kakor škoda po potresu. Za Ljubljano se je izposlovalo dvakratno zdatno posojilo, naj se tudi skrbi nekoliko za uničeno vinogradarstvo.

Vodja Povše pravi, da ni mogoče, da bi dežela dajala višji prispevek, ker so davki že tako previsoki. Pač pa je minister obljubil, da bode dal za obnovo vinogradov na Kranjskem 100.000 gl., ako dežela dovoli enak prispevek. To pa bode mogoče samo, ako se ustanovi investicijski sklad s pomočjo posojila. Na to bode moral deželni zbor delovati.

Krška podružnica predlaga, naj bi se v šoli odraščeni otroci učili cepljenja trt. Dr. Romih podpira predlog.

Učitelj Setina je mnenja, da se z otroci nič ne da doseči. Jedna ženska, ki se cepljenja dobro nauči, bode storila več, kakor celo krdelo otrok.

Potni učitelj Gombač zopet priporoča predlog krške podružnice.

K sklepu, ko je večina zborovalcev radi pozne ure že odšla, govori inženir Pour o koristi komasije ali zloženja zemljišč. K sklepu obširnega in poučnega govora predlaga: Slavni občni zbor naj sklene:

Centralni odbor naj odpošlje peticijo na ministerstvo, da bi predložilo načrt zakona o zloženju zemljišč od l. 1883 dež. zboru na Kranjskem v obnovo. Drugo peticijo naj odpošlje centralni odbor deželnemu odboru, da bi zbiral potrebno gradivo za ta zakon.

O predlogih se ni moglo glasovati, ker občni zbor ni bil več sklepčen.

Predsednik Murnik zaključi na to zborovanje ob 1/2. popoldne.

Pripraviški dom.

Veselo znamenje je, da se povsod tako vrlo podpira naše dijaštvo. Skoro po vseh večjih mestih imajo že „dijaške kuhinje“, ki se vzdržavajo z ganljivo radodarnostjo in požrtvovalnostjo.

A samo za telesni kruh skrbeti še ni zadostno; naša mladina potrebuje tudi dušne hrane, katere pa semtertja bolj strada nego telesnega živeža. Ne govorim tukaj o tem, koliko šola spolnuje ali zanemarja svojo vzgojilno dolžnost; to pa smem odločno trditi, da bi tudi najboljša šola ne hasnila veliko, ako dijaki nimajo doma nikakoršne vzgoje, bodisi v domači hiši ali pa v tujem stanovanju. Sreča mora boleti vsakega mladineca, ko vidi,

kako mnogi mladeniči tratijo dragi čas, kako v najslabših družčinah zapravljajo težko prislužen denar ter zgublajo telesno in dušno zdravje.

V tem oziru so še posebno milovanja vredni dijaki na učiteljskem. Večinoma so bolj iz revnih družin, ker učiteljska služba pri nas ne obeta take plače, da bi se sinovi imovitejših starišev odločevali zanjo. A čeravno so učiteljski pomoči najbolj potrebni, vendar še nimajo nobenega zavoda, kakor ga imajo gimnazije, katerim je Alojzijevišče že 50 let tako dobrodejen in varen dom. Samo zabavljati zoper učitelje in pripravnike je lahko in poceni, a storiti potrebne korake, da se odpravi po možnosti, kar je graje vredno, to jedino je modro in hasno.

Ta misel je vodila nekatere mladineclove v Ljubljani, da so osnovali odbor, ki je sestavil pravila za posebno društvo, katero naj bi skrbelo za boljšo vzgojo učiteljskih pripravnikov gmotno in dušno. V osnovnem odboru so: preč. g. prelat dr. Čebašek, g. kan. Zamejic, g. vodja Hubad, g. deželni poslanec Kalan, prof. A. Zupančič, prof. Kržič in g. kaplan Bulovec.

Društvena pravila je slavna vlada potrdila (25. jun. št. 4382) in nam jih potom sl. magistrata vročila 4. julija t. l. Poglavitne so te določbe: Ime društva, ki ima v Ljubljani svoj sedež, je „Pripraviški dom“. Namen mu je: Zgraditi in vzdržavati učiteljskim pripravnikom primerno hišo, kjer bi imeli stanovanje in hrano za nizko ceno, oziroma brezplačno, ter lepo domačo vzgojo pod nadzorstvom knezoškofijskega ordinarijata, kateri ji v porazumljenju z društvenim odborom določuje vodstvo in hišni red. Društvo boče tudi, kolikor možno, onim pripravnikom, katere podpira zunaj društvene zavoda, skrbeti za zanesljivo stanovanje in pravno vedenje.

Društvenik je lahko vsakdo, moški ali ženska, ali korporacija, ako društven odbor ne odreče vsprejema, in sicer: kot pokrovitelj, ustanovnik, pospeševatelj ali redni društvenik. a) Pokrovitelj društvu je, kdor plača jedenkrat za vselej ali pa v obrokih (vsaj v petih letih) najmanj 500 K; b) ustanovnik se imenuje, kdor plača vsaj 300 K tako kakor sub a); c) pospeševatelj je vsakdo, ki plača najmanj 100 K takisto kakor sub a); d) redni društvenik se zove, kdor plačuje na leto 2 K ali pa če da 50 K jedenkrat za vselej. Kdor podpira društvo z manjšimi doneski ali redno vsako leto ali pa o poljubnem času v denarjih ali v blagu, je društven dobrotnik.

Sredstva v dosego društvenih namer so: a) Prispevki društvenikov in dobrotnikov; b) ustanove in dobrotne zapuščine; c) dohodki društvenih spisov, n. pr. „Vrta“ in „Angeljčka“, ki ju sedanjí lastnik daruje društvu; d) druge zbirke, ki se po raznih potih skušajo nakloniti društvu.

Vodstvo društva je v rokah 7 odbornikov, katerih dva izvoli knezoškof Ljubljanski, drugih pet pa občni zbor na tri leta. Odborniki, ki morajo stanovati vsi v Ljubljani, so po pretakli dobi zopet lahko voljeni. Odbor izvoli izmed odbornikov predsednika in podpredsednika, tajnika, kateri je ob enem tudi denarničar, in njegovega namestnika. Vsaj vsakega pol leta skliče predsednik odborovo sejo, skliče jo pa tudi, kadar se mu zdi potrebno, ali kadar to zahtevajo trije odborniki. Odbor skrbi vzajemno z vodstvom pripraviške hiše za uspešno dosego društvenih namer. Vsprejema društvenike in sklepa o vsprejemu gojencev.

Društveniki imajo pravico pri obnem zboru, ki se ima vsako leto sklicati vsaj do aprila, voliti odbornike in razsodnike ter dva overovalca vsakoletnih računov, glasovati in staviti nasvete itd.

Da bo moglo to tako potrebno društvo tem prej pričeti svoje blagodejno delovanje, prosimo vse mladineclove in pospeševalce dobrih namer, naj obilno pristopajo društvu in je nujno priporočajo še drugim. Osobito se obračamo do gospodov učiteljev z vljudno prošnjo, naj krepko pospešujejo novo društvo v svojih krogih; saj našemu učiteljstvu je v prvi vrsti namenjeno; njemu bode ponos, ako srečno izvrši svoj namen; učiteljskim sinovom bode še posebej zavetje, saj to je naravno, da si sin rad voli stan svojega očeta.

Dokler deluje še začasni odbor, naj se imena in doneski novih društvenikov pošiljajo gosp. prof. Ant. Kržiču, sv. Petru, ul. 76, ali pa uredništvu „Slovenca“.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. julija.

(Proti deželni zavarovalnici) je danes poslanec Hribar na dolgo in široko govoril ter porabil vse, kar je mogel navesti proti deželni zavarovalnici. — Polemizoval je ves čas proti govoru poslanca dr. Zitnika, s katerim je ta v zadnjem zasedanju dež. zbora utemeljeval svoj predlog glede osnove deželne zavarovalnice. Drugega o tem govoru nimamo omeniti, kajti poslanec Hribar ni mogel drugače, kakor govoriti proti deželni zavarovalnici, ker on je še vedno glavni zastopnik zavarovalne družbe banke „Slavije“.

(Poslanca Pfeiferja predlog za uvedbo poldnevnega pouka — odklonjen.) Poslanec Pfeifer je v današnji seji utemeljeval samostalni predlog zaradi poldnevnega pouka na ljudskih šolah na deželi. Predlagal je, kakor je to pri vseh samostalnih predlogih v navadi, naj se ta predlog izroči odseku in sicer v tem slučaju pravnem. — Toda liberalna nemško-slovenska večina pod vodstvom Tavčar-Zvegljevim je v svoji liberalnosti ta predlog odklonila. — Za danes le omenjamo ta slučaj, ki kaže, da liberalna večina nima nobenega smisla za potrebe našega naroda na deželi. Toda struna se le toliko časa nateza, dokler ne poči.

(Popolni odpustki za romarje k Mariji Pomagaj na Brezjah.) Sv. Oče Leon XIII. so s pismom z dne 14. junija tekočega leta podelili za jeden dan v letu vsem vernikom popolni odpustek, ki obiščejo ondotno romarsko cerkev, sprejmejo zakramente sv. pokore in sv. R. T. ter molijo po namenu sv. Očeta za edinost med krščanskimi vladarji, za spreobrnjenje grešnikov in krivovercev in za povišanje matere sv. katoliške cerkve. — Popolni odpustek more se tudi obrniti v prid vernih duš v vica. — Za to veliko milost se bodo pobožni Slovenci gotovo s tem hvaležne skazovali, da bodo še v večjem številu obiskovali prelepo novo romarsko cerkev ter se pridno posluževali velikih duhovnih dobrot, katere so jim v tako obilni meri naklonili sv. Oče Leon XIII.

(V Ljubljano je padel) včeraj raz šentjakobski most, kateri se ravno popravlja, 7letni čevljarjev sin Josip Poljanko. Ponesrečenega je neka perica potegnila na suho. Zlomil si je desno roko ter ima več ran na glavi in po truplu.

(Imenovanje na pošti.) Poštnim asistentom so imenovani: Fr. Doln v Trstu, J. Bragač v Pulju, E. Schantl v Opatiji, D. Brenčič v Trstu, I. Tylli v Gorici, V. Weber v Trstu, A. Dovjak v Novem Mestu, V. Tuliač v Trstu, K. Mayer v Pulju, D. Sbrizaj v Trstu.

(Iz Vodice.) Zidanje cerkve vrlo napreduje. Dne 12. t. m. se bo po mil. gospodu proštu dr. Klofutarju slovesno vlagal in blagoslovil temeljni kamen. Dal Bog srečo!

(Iz Planine.) V obrambo. Tukajšnji dopisovalec „Slov. Nar.“ je v 147. št. naznanil smrt župana g. Blažona in pri tej priliki po svoji navadi spustil v pero debelo kapljo žolča, ki ga napolnjuje. Mej vrsticami se bere, da je edini namen drobnega dopiškega, pičiti prečastitega, v Wörishofnu bivajočega župnika, ki ima pa za take podle napade gotovo le pomilovalen smehljaj. Le par besedij v obrambo. Prepri so bili v Planini vedno, odkar gospoduje tukaj visokoletni gosp. dopisovalec sam, kateri hoče na vse strani komando v svojih rokah imeti. Gorje mu, kdor se brezpogojno ne uda. Dobro ga je nekdo označil rekši: „Ako je ta pri kaki reči, hoče ukazovati in prvačiti, sicer je srdit nasprotnik“. Iz zanesljivega vira povemo, da je tudi pokojnemu županu zadnja leta močno presedala „vladaželjnost in brezmejna častihlepnost“ dopisovalčeva in se je ostro o njem izrazil. Nasproti pa župnika poznajo domači in ptuji, da je pohlevna duša in da nikomur hudega ne stori, ako dobrega ne more. Da bi on koga sovražil? Kaj še, motite se, g. dopisovalec, tudi vas ne sovraži, akoravno ste ga že brezštevilnokrat žalili in s f... pitali. Ako je v političnem naziranju vaš nasprotnik, je li to sovraštvo? Le povejte in dokažite, kedar, pri kateri priliki in na kak način je g. župnik pokazal sovraštvo in proti komu! Lagati je dober kup. Z dokazi na dan! Mar niste ob misijonu pri spravnem govoru čuli besede pridigarja

in besede župnikove? Skoda, da niste hodili k misijonarskim pridigarjem, morda ne bi bili naznanila o županovi smrti zabelili s strupeno polivko, ki zadene pa le vas samih! Dokler bodo politične razmere na Kranjskem take, kakor so, boste g. župnika vedno našli v vrstah katoliško-narodne stranke in naravno mej svojimi polit. nasprotniki. To je tako gotovo, kakor dvakrat pet deset. Ne da bi on sam zapovedoval, ampak da bi katoliška načela obveljala, da bi Kristus vladal povsod in vneti katoliški moške vodili usodo občine, dežele in naroda, zato se poganja duhovščina. — Kaj osebe, te pridejo in grejo, za stvar se gre, za načela se borimo. — G. župnik se z umrlim županom nikdar ni prepiral, vedno sta občevala v mejah dostojnosti. Morda bi bil poslednji na čisto druga pota zavil, da mu ni po božji previdnosti smrt utrgala niti življenja. Prejel je sv. zakramente in z Bogom spravljen zapustil svet. Večni pokoj njegovi duši. Njegovi najožji zavezniki so nenadoma — v očigled smrti županove — odložili čast občinskega svetovalstva. Je li to dokaz posebnega prijateljstva, naj svet sodi. Vzrok bomo izvedeli in naznanili. — Vi pa, g. dop. vedite, da čebele, ki pikajo, same sebe morijo.

(V bolnišnico usmiljenih bratov) v Kandiji pri Novem Mestu so v juniju vsprejeli 60 bolnikov, iz meseca maja jih je ostalo 29. Od skupnega števila jih je v mesecu juniju ozdravelo 41, zboljalo 12, umrla 2. Koncem meseca junija jih je v bolnišnici ostalo še 33.

(Novi Raiffeisenovi posojilnici.) Dne 8. t. m. se je osnovala posojilnica in hranilnica v Stari Loki. V odboru so: Avgustin Sinkovec, načelnik; odborniki pa: Erker Ferdinand, kaplan v Skofji Loki; Kalan Janez, posestnik v Skofji Loki; Jelovčan Jakob, starološki župan; Ozebek Franc, kancelist v p. v Stari Loki; Triller Gašper, pos. iz Pirmas; Žagar Jos., posestnik v Stari Loki. — Pretečeno nedeljo osnovala se je tudi v Poljanah nad Škofjo Loko jednaka posojilnica. Obe posojilnici ste po Raiffeisenovem načinu.

(Toča) je bila dne 3. t. m. po metliški okolici. Skoda je precej zdatna po nekaterih krajih proti hrvatski meji.

* * *

(Štajerske novice.) Razpisana je do 14. avgusta župnija St. Jurij ob južni železnici. — 8. t. m. se je zahvalila duhovščina iz dekanije Kozje prevzvišenemu knezoškofu za kanonično vizitacijo in deljenje svete birme. — V marberški dekaniji je bilo birmanih 1199 otrok. Skupno je letos v škofiji prejelo zakrament svete birme 9063 otrok. — V župniji Sv. Trojica razsajajo osepnice. Gospodarju Mankotu je umrlo v enem tednu pet otrok. — Dne 1. t. m. je udarila strela v poslopje J. Kinna v Tiršenbergu ter jo zažgala. Rešili so se samo ljudje. — Minulo nedeljo je v potoku Ižica utonila osemletna Iv. Čuden. — Strela je ubila 1. t. mes. 60letnega Gregorja Pirc, ko je vedril pod nekim hrastom.

(Grozna nesreča) se je včeraj zjutraj dogodila blizu Gradca. Družba treh moških in treh žensk, službujočih v tovarni Matthey, se je po polnoči iz kavarne „Austria“ z izvoščekom odpeljala v neko krčmo v okolici. Proti dnevu se vrnejo preko železničnega tira pri Kleinošekovi tovarni za šampanjec v mesto; bilo je ob 4. uri 29 minut. V tem hipu pribumi brzovlak, stroj zgrabi voz, odtrga poveznice, konja se rešita, voz z ljudmi pade pod vlak; voznik in prva dva, ki sta sedela na kozlu, so težko ranjeni, ostale štiri osebe pa vleče vlak 210 metrov daleč ter jih popolnem zmečka. Nesreča se je pripetila, ker je železniški čuvaj zaspal ter ni zaprl zagradene lese. Tri ranjence so odpeljali v mesto, kosce ostalih štirih oseb so pobrali v krsto ter prenesli v vaško mrtvašnico. Vlak je imel vsled tega pol ure zamude. Železniški čuvaj se izgovarja, da so prejšnji dan njegovo težko bolno ženo odnesli v bolnišnico in da je zmučen vsled žalosti in skrbi zaspal.

* * *

(Na državni gimnaziji v Trstu) je bilo v preteklem šolskem letu 389 učencev. Po narodnosti je bilo: Slovencev 104, Nemcev 143, Italijanov 117, Srbo-Hrvatov 14, Čeh 1, Grkov 4, Angležev 4,

Rusa 2. Po veroizpovedanju: 330 katoličanov, 8 pravoslavni, 28 protestantov in 23 židov.

* * *

(Hitro ozdravljeni gluheci) Ves togoten je pred kratkim pripeljal oče dvanajstletnega sinka k zdravniku, — češ: „V šoli ga je učenik tako po glavi pretepal, da je sedaj popolnoma gluhi.“ — Preiskava se prične. — Zdravnik vpije nad glušcem, toda ta ne razume niti besedice. — Odvije mu obvezo, preiskuje z ogledalom ušesno mretnico ter prav tiho pravi svojemu pomočniku: „Ker je v ušesu vse narobe ne morem dobro videti mretnice. Prinesite mi tedaj nož, da mu uho odrežem.“ — Toda čudo! Kot strela se je gluhi sinko izvil iz rok nečloveškega zdravnika ter bežal iz sobe. Očka pa je moral seči v žep ter plačati zdravniku 3 gl. za hitro in čudovito ozdravljenje. — Potoma pa je mrmral: „Zoper kmeta je vse, kar nosi škrici“.

Društva.

(Kmetijska podružnica v Sv. Križu pri Litiji.) Pretečeno nedeljo smo imeli občni zbor kmetijske podružnice za Sv. Križ in Dole. Zbor je bil napovedan že ob 4. uri popoldne, a vršil se je še le ob 7. uri zavoljo zelo pičle vdeležbe. Tajnik poroča o dohodkih in troških za dobo 2 let. Podružnica ima gotovega denarja nekaj čez 82 gl. Se vzame na znanje. Potem pa pride volitev novega odbora, ker se je dosedanjí načelnik g. Matija Benedek odpovedal, je bilo treba voliti novega načelnika. In ker se udeleženci niso mogli zediniti za osebo načelnika, se je volilo ustmeno. Izvoljen je bil z večino glasov g. nadučitelj Jeglič za načelnika, Jožef Pavli za tajnika. G. Jeglič je pa izjavil, da ne more sprejeti načelnitva, ker nima časa hoditi v Gobjek. Tam ima namreč naša podružnica lep prostor, ki je pripraven za drevosnico, zlasti pa za vinograd. Nekaj ameriških trt je že vsajenih. Če mu pa vzamejo skrb za Gobjek, potem vsprejme to čast. Nato so mu rekli nekateri navzoči, saj, če ne more hoditi tje, je vse eno, se pa ta vinograd proda in kje drugje bližje Sv. Križa kupi. V Gobjek je namreč eno uro daleč. Nato pravi nekdo, če prevzame g. nadučitelj predsedništvo, mora prevzeti tudi skrb za Gobjek, ker če ne prevzame načelnik skrbi zato, ne more sploh načelovati. A drugi so bili mnenja, naj bo le Jeglič načelnik, pa se posestvo v Gobjeku proda.

Telegrami.

Dunaj, 9. julija. Pri občinski volitvi v Florisdorfu so zmagali na vsi črti protisemitje. Izvoljenih je 10 antisemitskih kandidatov.

Dunaj, 9. julija. V notranjem ministerstvu se je vršilo včeraj posvetovanje o spremembi zakona o zavarovanju delavcev zoper nezgode.

Inomost, 9. julija. Naučni minister baron Gautsch je dospel včeraj sem ter obiskal šolske zavode.

Levov, 9. julija. Predsednikom katoliškega shoda je bil izvoljen knez Sapieha. Na sv. očeta in cesarja sta se odposlali udanostni brzojavki.

Madrid, 9. julija. Kralj je padel včeraj na stopnjicah v palači ter se nekoliko poškodoval.

Madrid, 9. julija. Zbornica je zavrgla predlog Karlistov, naj se Španija pridruži francosko-ruski zvezi.

Rim, 9. julija. V Pistoji je bil včeraj zjutraj ob 3. uri 5 min. srednjemočen potres.

Parma, 9. julija. Predvčeranjim zvečer so se zopet ponovili nemiri. Množica ljudstva je napadla policijsko vojašnico s kamenjem. Ker je bil napad vedno večji, je jela straža streljati med nemirneže. Tri osebe so bile ranjene. Došle konjenike je množica pozdravila s klici: „Živela armada!“, ob enem pa tudi s kamenjem. Še le na dobrohotno prigovarjanje županovo se je množica pomirila in se polagoma razkropila.

Carigrad, 9. julija. V pokrajini Diarbekir se je uprlo 6000 Kurdov. V velikih četah napadajo vse brez razločka in poži-

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
raznamo vanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
i. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

gajo vasi. V Dzedah in Mekka-Taifu so se uprle tudi vojaške čete.

London, 9. julija. „Times“ poroča iz Kajire: Kolera se vedno bolj razširja po okolici. Od oktobra lanskega leta je zbolelo 9856 oseb, od teh jih je umrlo 8069.

London, 9. julija. Kakor poroča „Reuters-Office“ iz Kapstadta, zapodili so angleški vojaki vstaško četo v beg ter pobili petindvajset vstasev.

Jokohama, 9. julija. Na zahodnem japonskem obrežju je vsled grozne povodnji razdejanih blizo 3000 hiš. Število ponesrečenih ljudi še ni znano.

Tuji.

7. julija.

Pri **Stonu**: Hochsinger, Patzer, Müller z Dunaja. — Rosenfeld iz Zagreba. — Buchner iz Linca. — Jesetič iz Gorice. — Mankoč iz Trsta. — Steiner iz Budimpešte. — Antič iz Sele. — Knoch iz Celovca. — Roth iz Kočevja. — Zid in Bohm iz Skalice. — Kretinsky iz Novega Mesta. — Finžgar z Jesenic. — Kutscha iz Grada.

Pri **Maliču**: Alchburg z Bleda. — Mesner, Seyfert, Winter, Wucherpfenig, Stössel, Nagy, Weiss, Zahajsky z Dunaja. — Wassich z Reke. — Haselsteiner iz Grada. — Kästner iz Gor. Mozolja. — Tomičič iz Trsta. — Ganser iz Kočevja. — Weber iz Laškega Trga.

Pri **Lloydu**: Holmar iz Poljan. — Holmar iz Št. Ruperta. — Schlach iz Grada. — Mayeron iz Linca. — Suppan z Dovjega. — Taschl iz Sarajeva. — Sovič iz Sušaka. — Dergane iz Semiča.

Pri **Južnem kolodvoru**: Slameczka z Dunaja.

Pri **Bavarskem dvoru**: Mravlje od Sv. Križa. — Melitič iz Prezida.

Pri **avstrijskem caru**: Marbach z Dunaja.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
8	9. zvečer	736.6	20.6	sl. jvzh.	jasno	
9	7. zjutraj	735.4	17.6	sl. svzh.	jasno	0.0
	2. popol.	737.5	29.2	sl. vzsvz.	del. jasno	

Srednja večerajša temperatura 21.5° in za 2.0° nad normalom.

VABILO

na

Veliki zbor

„Podpornega društva za duhovne ljubljanske škofije“,

ki se bo vršil

v sredo, 15. julija 1896, ob 10. uri dopoldne
v knjižnici bogoslovnega semenišča v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Ogovor predsednika.
2. Poročilo tajnikovo o stanju društvenega premoženja.
3. Volitev treh pregledovalcev računov.
4. Volitev novega odbora.

V Ljubljani, dne 7. julija 1896.

485 2-2

Odbor.

Proti revmatičnim bolečinam

uporablja se za vribanje bolečih telesnih delov

antirrhemon lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta).

Cena steklenice 25 kr.

125 (50-20) 5

Tržne cene v Ljubljani

dne 8. julija.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, m. st.	7	80	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	7	—	Surovo maslo,	—	80
Ječmen,	6	—	Jajce, jedno	—	2
Oves,	7	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	80	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	6	60	Telečje	—	58
Koruza,	5	50	Svinjsko	—	66
Krompir,	2	80	Koštrunovo	—	38
Leča, bkl.	12	—	Piščanec	—	45
Grah,	12	—	Golob	—	18
Fižol,	10	—	Seno, 100 kgr.	1	96
Maslo, kgr.	—	90	Slama, 100	2	14
Mast,	—	68	Drva trda, 4 kub. m.	6	20
Špeh svež,	—	64	„ mehka, 4 „	4	60

V gostilni pri Lovcu

ob vogalu Rimske in Tržaške ceste v Ljubljani toči se vselej sveže, priznано izvrstno graško

Reininghausovo pivo.

Pri naročilih čez ulico na 10 polliterskih steklenic pošljejo se na dom.

Senčnat lep vrt, kegljišče, izborna vina in ukusna jedila so na razpolago.

Velespoštovanjem

Peter Krisch.

484 2-2

J. Spreitzer,

stavbeni in umetnostni ključar

— v Ljubljani. —

Zahvaljujoč se najtopleje za dosedaj mi izkazano zaupanje, si usojam naznaniti, da sem

ustanovil sedaj novo lastno delavnico v večjem slogu v Parnih ulicah,

ki, oskrbljena z najnovejšimi pomožnimi stroji, lahko popolno ustreza vsem tehničnim zahtevam, in prosim, ker razpolagam z izbranimi delavnimi močmi, tudi še nadalje mi zaupati naročila. — Priporočam se posebno v

izdelovanje stenskih vezij, vijakov, sestavin za stroje iz kovanega železa, želez. ovijalnih zatvornic (Rollbalken)

katerih jedini izdelovatelj sem jaz na tukajšnjem trgu, dalje za **finejša**

umetnostno - kjučarska dela

kakor: vrata, ograje za balkone, terase, stopnice in grobove, križe in podobe za zvonike, dalje svetilnice, lestence, sobno pohištvo iz kovanega železa, pristreške, kazala itd., kakor tudi vsa druga konstruktorska dela.

482 6-2

Proračune in risarije zastonj in franko.

Dunajska borza.

Dne 9. julija.

Skupni državni dolg v notah	101	gl.	70	kr.
Skupni državni dolg v srebru	102	gl.	05	—
Avstrijska zlata renta 4%	123	gl.	35	—
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101	gl.	20	—
Ogerska zlata renta 4%	122	gl.	65	—
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99	gl.	45	—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	959	gl.	—	—
Kreditne delnice, 160 gl.	354	gl.	—	—
London vista	119	gl.	85	—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58	gl.	77 1/2	—
20 mark	11	gl.	74	—
20 frankov (napoleonidor)	9	gl.	51 1/2	—
Italijanski bankovci	44	gl.	45	—
C. kr. cekini	5	gl.	65	—

Dne 8. julija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gl.	144	gl.	—	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	156	gl.	—	—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	189	gl.	25	—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99	gl.	35	—
Tisne srečke 4%, 100 gl.	139	gl.	—	—
Dunavske vravnave srečke 5%	126	gl.	25	—
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107	gl.	60	—
Posojilo goriškega mesta	112	gl.	—	—
4% kranjsko deželno posojilo	—	gl.	—	—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99	gl.	25	—
Priporitne obveznice državne železnice	223	gl.	75	—
južne železnice 3%	170	gl.	—	—
južne železnice 5%	129	gl.	20	—
dolenjskih železnice 4%	99	gl.	50	—

Kreditne srečke, 100 gl.	198	gl.	25	—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	—	gl.	—	—
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gl.	18	gl.	—	—
Rudolfove srečke, 10 gl.	22	gl.	50	—
Salmove srečke, 40 gl.	69	gl.	—	—
St. Genois srečke, 40 gl.	69	gl.	—	—
Waldsteinove srečke, 20 gl.	61	gl.	—	—
Ljubljanske srečke	22	gl.	—	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	156	gl.	50	—
Akcije Ferdinandove železn. 1000 gl. st. v.	3360	gl.	—	—
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gl.	415	gl.	—	—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	103	gl.	—	—
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	61	gl.	—	—
Montanska družba avstr. plan.	78	gl.	75	—
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	158	gl.	—	—
Papirnih rubljev 100	126	gl.	50	—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanje za zgube pri šrebanjih, pri izšrebanju najmanjšega dobitka.
Kulatna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni svetovi za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

na loženih glavnih.